



Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies decimus et undecimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Grammatio Ep. Conf. Salerni In Begno Neapolitano Sylloge Sancti
memoria in utroque Ferrarii Catalogo, cultus ecclesiasticus, tempus sedis
incertum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71246](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71246)

DE S. GRAMMATIO EP. CONF.

SALERNI IN REGNO NEAPOLITANO

SYLLOGE

Sancti memoria in utroque Ferrarii Catalogo; cultus ecclesiasticus, tempus sedis incertum.

SEC. FORTE VIII
Sanctus, qui
in utroque
Ferrarii Cata-
logo hodie me-
moratur, elo-
gioue,

Salernitanum hunc sanctum episcopum Ferrarius in ambobus suis, quorum alter Sanctos Italiae, alter Sanctos, qui in Martyrologio Romano non sunt, complectitur, Catalogis hodie recenset. Ac paucis quidem his verbis: Salerni S. Grammatii episcopi, in posteriori, in priori vero, adhibito etiam, quo quodam Vitæ S. Grammatii compendium exhibet, proluciori elogio, id facit. Elogium illud, quod e Gaspare Musca, civitatis Salernitanæ presbytero, quem ad calcem citat, accepit, ipsismet a scriptore isthoc in ecclesiæ Salernitanæ episcoporum Catalogo pag. 12 usurpatis verbis, quæ Ferrarius nonnihil mutavit, Ughellus tom. 7 Italiae sacræ in episcopis Salernitanis integrum recitat, idque et ego hic facturus modo hic ante omnia sum. Sic habet: Sanctus Grammatius, Salerni episcopus, nobilibus parentibus, sed ob Christianæ pietatis cultum longe nobilioribus, genitus, divinæ Majestatis venerationi mirabiliter a pueritia deditus, cum disciplinatum studio morum ac vitæ integritatem conjungens, grandior factus, ut Christum Dominum, paupertatis auctorem, toto sectaretur animo, suas pauperibus facultates dis tribuit. Mox cum sanctus vir Bonosius, Salernitanæ urbis episcopus, ex hac peregrinatione ad caelestem patriam evolasset, quamvis invitus, incredibili omnium consensu episcopus creatur.

C
quod integrum
hic transcri-
bitur,

2 In cujus honoris fastigium erectus, eandem tamen pauperum sollicitudinem semper habuit, eadem in corde humilitas, eadem in vultu gravitas erat. Assiduus populum concionibus ad humanarum rerum contempionem et æternæ beatitudinis desiderium vehementer excitans, orationibus, vigiliis ac jejuniis ita carnem spiritus imperio subiciebat, ut terrenis negotiis solutus, mente caelestibus inhaereret: Morti tandem proximus, suppellectilia domus egenis ac pauperibus suis ipse manibus elargitus, accitis presbyteros et clericos, veluti filios de sua ad Dominum transmigratione commonet, ad bene Christianeque vivendum cohortatur, et simul Salernitanam ecclesiam (quod ad gloriosi corpus apostoli et Evangelistæ Matthæi pertinet) haud multo post tempore caelesti fore thesauro insigne prænunciat, erectisque in cælum oculis v Idus Octobris, qui dies quottannis in ecclesia Salernitana ad ejus honorem festivus agitur, obdormivit in Domino, ejusque sanctitatem quam plurimis postea miraculis, qui est mirabilis in Sanctis suis, Deus illustravit; per quem cæcis videndi et surdis audiendi et mutis loquendi et claudis ambulandi facultatem restituit, leprosos mun-

davit ac paralyticos etiam et ab immundis spiritibus oppressos liberavit. Tale est, quod huc transcribendum duxi, Grammatii elogium; verum quam fidem id meretur?

3 Musca, qui, id suppeditans secundum inter episcopos Salernitanos locum Grammatii in Catalogo supra laudato concedit, in admonitione ad studiosum lectorem huic prævia sub finem sic loquitur: Utinam circa priores episcopos, quos in Sanctorum numero ecclesia nostra semper habuit ac venerata est, certius aliquid, præter dicenda, afferre potuissemus! Sed in iis Tabulas, Breviarium, Missale et antiquas inscriptiones altaris, quod Sanctorum confessorum appellatur, aliaque monumenta ecclesiæ nostræ, quorum fides certa habetur, quod ad illorum ordinem, non numerum, secuti sumus. Monumenta itaque, quorum fides certa habebatur, Musca, si vera memoret, sibi prælucentia habuerit; verum, quem deinde est secutus quemque sese ex hisce hausisse, hic indicat, antiquorum sanctitate illustrium ecclesiæ Salernitanæ antistitum ordo, si forte, hosce inter non sedisse ullos alios medios, Musca contendat, haudquaquam, uti ex infra dicendis patescet, est certus. Adhæc, dum ad elogii jam dati calcem, unde, quæ in hoc memorat, accepit, assignat, Salernitanum dumtaxat Breviarium nominat; cum autem particularium ecclesiarum Breviaria, in quibus non raro, quæ a veritate historica aliena sunt, memoriæ prodita inveniuntur, pro certæ atque indubitatae fidei monumentis haberi non posse, eruditorum etiam vulgo sit notum, enimvero, quæ in modo huc transcripto Sancti nostri elogio seu Vitæ compendio a Musca traduntur, nec aliunde quam e Breviario Salernitano deprompta noscuntur, neutiquam queunt pro undequaque certis haberi.

nec tamen ut
undequaque
certum habe-
tur, a Musca
ornatur,
E

F

4 Verum, etsi sic habeat, Ferrarius equidem, qui, quemadmodum jam dixi, in ambobus suis Sanctorum Catalogis Grammatium hodie memorat, Salerni illum in brevi supra huc transcripta annuntiatione merito signat. Ibidem enim hic Sanctus noster non tantum episcopum egit, sed et sepulturam est nactus, honorifice hodieque servatur ac porro quod præcipuum est, ut Sanctus, cultu ecclesiastico, cujus initium assignari non potest, afficitur, uti e jam nunc dicendis intelliges. Officii ecclesiastici, infra memorandi, quod inter penes nos exstantia Officia propria (ita scilicet in titulo, quem præferunt, vocantur) festorum ecclesiæ Salernitanæ, ab illustrissimo et reverendissimo viro DD. Bologni-

Salerni, ubi
honorifice ho-
dieque

no,

AUCTORE
C. B.

no, archiepiscopo Salernitano, apostolica auctoritate reformata et anno mxciv Neapoli excusa, ad xi Octobris diem de S. Grammatio proponitur, Lectio vi, narrata Sancti morte, hunc in modum concluditur: Corpus ejus, (Grammatii nimirum) in Pontificum altari inferioris basilicæ cathedralis (Salernitanæ) ecclesiæ, ubi B. Bonosius requiescit, fuit repositum; ut quorum eadem in pontificatu fuerat sors, ac eadem in cælis gloria, idem quoque eorumdem esset venerationis locus. *Eo ipso, quo hic indicatur, loco sepultum fuisse Salerni S. Grammatium, tradit quoque loco supra cit. Ughellus, Sancti elogio, e Musca recitato, mox subjungens: Reconditum est ejus (S. Grammatii videlicet) corpus in ecclesia cathedrali in crypta inferiore sub altaris confessione, ubi et posita sunt aliorum sanctorum episcoporum ejusdem civitatis (Salernitanæ) veneranda corpora, Salerni autem in cathedrali seu Metropolitana ecclesia hodieque servari aut certe sub sec. xvi finem servatum adhuc fuisse S. Grammatii corpus, fidem faciunt Constitutiones, ab Antonio Marsilio Columma, archiepiscopo Salernitano, in diocesana synodo anno 1579 editæ et anno seq. typis eocæsæ.*

servatur. ecclesiastico.

5 In his enim Corpora et reliquiæ Sanctorum, quæ condita reperiuntur in Metropolitana ecclesia Salernitana, pag. 383 indicantur, ac deinde pag. seq. ista leguntur: In altari, quod structum est ad honorem confessorum ex parte meridiei requiescunt corpora B. Bonosii, episcopi Salernitani, B. Grammatii, B. Veri, B. Eusterii, B. Gaudiosi, B. Valentini, episcoporum Salernitanorum. *Constitutionibus dictis accedit Ferrarius, qui Salerni in majori seu cathedrali ecclesia requiescere seu servari hodieque S. Grammatium in Annotatione, quam hujus elogio subdit, sequentibus hisce verbis, Corpus S. Grammatii in sede majore Salernitana apud S. Bonosium requiescit, diserte affirmat; ut nesciam, cur Castellanas, qui, Ferrarii exemplum secutus, in Martyrologio suo Universali Grammatium hodie signat, in annuntiatione, qua id facit, nostri hujus Sancti corpus in S. Bonosii asservari tradat. Anne forsitan cathedralem Salernitanam ecclesiam, quam olim sub titulo S. Mariæ Angelorum, at nunc sub nomine S. Matthæi Apostoli, civitatis patroni, Deo consecratam, Ughellus Italiæ Sacræ tom. 7 in Episcopis Salernitalis scribit, S. Bonosii, episcopi Salernitani, in Opus nostrum ad xiv Maii diem jam illati, appellatione modo etiam insigniri existimavit? Ut sit, sacrum equidem Grammatii corpus in cathedrali Salernitana ecclesia hodieque servari, certum omnino atque indubitatum e jam dictis apparet. Modo ad cultum, quo Salerni gaudet, sermonem convertito.*

uti hic adducta probant, cultu

6 In Calendario, quod supra laudata festorum ecclesiæ Salernitanæ Officia propria præfixum sibi habent, præscribitur ad diem xi Octobris festum S. Grammatii episcopi et confessoris sub ritu duplici ac dein pag. 69 et binis seqq. post hæc verba Die xi Octob. S. Grammatii episcopi Salernitani; omnia de communi Confessorum Pontif. præter illa, quæ hic sunt propria, Oratio et Lectiones sex propriæ pro ecclesiastico, quo tum honorandus S. Grammatius, Officio recitandæ proponuntur. Oratio, haud multum ab Oratione, quam supra huc transcripto Grammatii elogio Gaspar

Musca e Salernitano Breviario subnectit, est diversa hisque verbis concipitur: Deus, qui hodiernam diem sanctissimam nobis beati Grammatii confessoris tui atque pontificis solemnitate tribuisti, adesto propitius Ecclesiæ tuæ precibus, ut, cujus gloriatur meritis, muniatur suffragiis. Per Dominum etc.; quod autem ad Lectiones spectat, hæc præter id, quod, ut supra vidimus, de S. Grammatii corpore in cathedrali Salernitana ecclesia deposito tradunt, nihil fere, quod in elogio seu qualicumque Vitæ S. Grammatii compendio supra huc transcripto non contineatur, subministrant. Adhæc non alibi, ut apparet, quam in festorum ecclesiæ Salernitanæ propriis, anno 1594 (horum titulum num. 4 videsis) reformatis lucque publica donatis, reperiuntur.

7 Quare, cum elogio supra huc transcripto, utpote quod, quamvis quidem in Epp. Salernitanorum Catalogo, haud citius quam eodem anno 1594 in lucem emisso, suppeditetur, tum tamen a Musca, uti hic ipsemet ad ejus calcem notat, e Breviario Salernitano, et quidem, ut Ughellus loco supra cit, addit, vetusto, fuerit depromptum, antiquitatis palmam cedant, eas ego integras Syllogæ huic haud inserendas, sed tantum, si quid forsitan, quod usui utcumque esse posset, offerrent, lectori id proponendum, existimavi. Interim tam ea illis, quam ea aliis, jam adductis Salerni coli Grammatium, non tantum ut Sanctum, sed et ut Salernitanum episcopum, fit perspicuum; verum, etsi sic habeat, nec, quin vere Sanctus exstiterit Salernitanus episcopus, dubitari ullo modo queat, tempus tamen, quo sedem Salernitanam occupavit, certo determinari potest, uti e jam nunc dicendis patescet. Musca, qui plures, quam deinde relaturus sit, antiquos episcopos, sanctitate illustres, qui ecclesiam Salernitanam rexerint, exstillsse, in sua ad lectorem, quam supra laudato episcoporum atque archiepiscoporum Salernitanorum Catalogo præmittit, admonitione conjectat, in hoc deinde primum illos inter locum S. Bonosio, secundum S. Grammatio, tertium S. Vero, quartum S. Eusterio, quintum S. Gaudioso, sextum S. Valentiano ac septimum denique Gaudentio, quem nec ipse Sanctum appellat, nec ut Sanctum ecclesia Salernitana veneratur, concedit.

8 Hinc sunt, quid, post Grammaticum primo quidem quatuor adhuc alios episcopos ac tum demum Gaudentium, qui anno 500 sedit, a Musca sic poni conspicati, exstillsse in vivis anno circiter 400 Sanctum nostrum concipiunt. Verum, ait tom. vii Italiæ Sacræ in episcopis Salernitanis Ughellus, facile est advertere, ut erudite innuit Antonius Caracciolus de sacris Neapolitanis monumentis in Gaudioso, Muscam non habuisse rationem temporis in suis illis episcopis recensendis; sed ante omnes alios, posuisse divos, mox subjecisse Gaudentium cæterosque, qui divi non fuerunt, existimavitque Bonosium, cui successit Gaudiosus, floruisse Neapoli ac Salerni multis annis post Gaudentium. Ita ille, Caracciolum hic, neque vero prorsus immerito, secutus; etsi enim, contra ac his verbis innui videtur, ordinis ac proin et temporis in sex jam memoratis antiquis ac Sanctis Salernitanis episcopis recensendis rationem habuisse seu sedulo, ne quem ex horum numero, qui sedem Salernitanam

gaudet, secundus inter Salernitanos episcopos a Musca numeratur.

F

verosimiliterque tamen, si forte, qui post annum.

A *Salernitanam ante eorumdem alterum occupasset, huic forte postponeret, curasse Muscam, ex ipsismet ejus verbis, num. 2. huc transcriptis, appareat. anne tamen, Sanctos illos Salernitanos episcopos ac proin et S. Grammatium Salernitanis episcopis aliis, sanctitate haud conspicuis, quibus posteriores exstiterint, perperam haud præponat, dubitari vel idcirco potest, quod Gaudentio, qui ecclesie Salernitanæ anno 500 præfuisse scitur, præponat Gaudiosum, quem tamen hanc non nisi post annum istum episcopi munere moderatum esse, verosimillimum ex iis, quæ jam nunc subdam, evadit.*

uti hic probatur, 500 sedit, Gaudiosus

9 *Neapolitanam S. Mariæ ecclesiam S. Pomponius episcopus, de quo in Opere nostro ad XIV Maii diem jam actum, post annum 500 seu sec. XI aliquamdiu jam inchoato, uti ex iis, quæ ibidem de Sancto isto dicta sunt, nemo non colliget, exstruxit; in encomiastica autem de S. Gaudioso oratione, Salerni in ejus festo recitare solita, quam, e Ms. abbatis Constantini Cajetani codice exscriptam, Ughellus tom. VII Italiæ sacræ, ubi de Salernitanis episcopis, in S. Gaudioso exhibet, sequentia isthæc de Salernitano hoc episcopo, qui in titulo, orationi præfixo, ortu et genere Neapolitanus dicitur, leguntur verba: Cum igitur esset vocatus ad suscipiendum clericatus honorem, ipse cum fletu id accipere recusavit. Antistes vero (Neapolitanus nimirum) ad hoc habendum, quasi eum invite coegit, qui post multam precum instantiam in ecclesia Dei Genitricis tandem (Neapoli videlicet) cum metu recepit. Fuit itaque Gaudiosus, uti ex his dictæ orationis verbis intelligitur, a Neapolitano episcopo clericus in Neapolitana sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ ecclesia ordinatus; cum autem sic habeat nec hæc e jam dictis prius, quam cum jam annis aliquot seculum VI esset inceptum, fuerit eastructa, consecrarium est, ut Gaudiosus, qui, quemadmodum in eadem oratione statim post verba, modo ex hac recitata, declaratur, haud admodum diu, postquam clericus factus esset, ad sedem Salernitanam fuit promotus, hanc demum post annum 500, quo Gaudentius, ecclesie Salernitanæ præfuit, occupavit.*

C
ejusque decessor Bonosius sec. demum S. ut Ughellus conjicit, obiit, tum quoque excesserit evitis,

10 *Verum ut quo hæc vergant, studiosus lector modo intelligat, quamdiu quidem post dictum annum id factum? Gaudiosum atque adeo etiam ejus decessorem Bonosium non multo ante Grimoaldi Salernitani ducis, quem anno 800 vixisse ait, tempora ac proin sec. VIII e vivis excessisse, Ughellus Italiæ sacræ tom. 7 in Salernitanis episcopis conjicit, cum autem ordo, num, præced. assignatus, quo sex antiquos ecclesie Salernitanæ episcopos, sanctitate illustres, Musca recenset, e fidei probatæ, uti hic per verba, num. 2. recitata, indicat, monumentis sit acceptus ac proin, etsi interim sex illi episcopi alios inter sese verosimiliter habuerint medios sibi que adeo non immediate, sed mediate dumtaxat successerint, germanus ac veritati consonus esse videatur, consecrarium est, ut Grammatius, qui a Musca, eosdem sex istos Sanctos episcopos, recensente, inter Bonosium et Gaudiosum ponitur, sec. pariter octavo, si tum vere hi ambo, uti e dictis Ughellus conjicit, e vivis excesserint, vitam hanc mortalem cum immortalis commutarit. Verum anne re etiam ipsa non multo ante Grimoaldi ducis Salernitani tempora seu sec. demum VIII*

Bonosius et Gaudiosus obiere? Ughellus, qui id, ut dixi, tum factum, conjicit, ex eo dumtaxat id facit, quod, ut ait, a Grimoaldo, Salernitano duce, quem anno 800 vixisse affirmat, S. Gaudiosi, quem in sede Salernitana S. Bonosius præcessit, corpus postularit. Ast ait ad XIV, qua de S. Bonosio, Salernitano episcopo, egit, Maii diem Henschenius noster, Non satis apparet, quorsum dux Neapolitanus non potuerit ab illo (Salernitano duce Grimoaldo) petere corpus S. Gaudiosi, licet pluribus hic seculis fuisset mortuus.

11 *Ita sane habet ac proin Ughelli conjectura satis fundata non est, ut ob hanc vel Gaudiosus vel Bonosius seculo demum octavo sedem Salernitanam occupasse credatur. Nec, etsi etiam Gaudiosum haud diu ante Grimoaldi ducis Salernitani tempora ac proin seculo VIII ecclesie Salernitanæ præfuisse, tantisper daremus, merito id pariter de S. Bonosio, nisi hic vel proxime vel certe haud diu ante Gaudiosum sedisse statuatur, existimaris. Ast anne vere vel proxime vel haud diu ante hunc sedit Bonosius? Apud Ughellum in encomiastica de S. Gaudioso oratione supra laudata Sancto huic morti proximo beatus Bonosius et alii Salernitani præsules præcessores apparuisse dicuntur; cum ita autem e S. Gaudiosi, qui huic apparuerint, decessoribus solus Bonosius nominatenus ibidem exprimatur, Ughellus, id ab encomiaste, quod hunc vel proxime vel haud admodum diu ante Gaudiosum ecclesie Salernitanæ præfuisse existimaret, fieri ratus, re etiam vera Bonosium vel proxime vel haud admodum diu ante Gaudiosum Salerni sedisse in animum induxit, verum quid ni solum Bonosium, non quod hunc vel proxime vel haud diu ante Gaudiosum, sed ante omnes prorsus hujus decessores Salerni sedisse autumaret, nominasse encomiastes queat? Utul sit, cum sex antiqui Salernitani episcopi, sanctitate illustres, sibi e jam dictis ordine, per Muscam assignato, et quidem non immediate, sed verosimiliter mediate dumtaxat successerint, non est sane, cur Bonosius, quem inter et Gaudiosum a Musca, Sanctos illos sex episcopos recensent, horum omnino tres, videlicet Grammatius, Verus et Eusterius, ponuntur, diu etiam, imo uno alterove ante Gaudiosum seculo sedisse haud credatur; cum autem sic habeat, ex eo certe, quod Gaudiosum seculo VIII sedisse, tantisper daremus, Grammatium pariter; qui Bonosio a Musca proxime subjungitur, tum sedisse, inferri non posset.*

quamvis autem ista Ughelli conjectura, ut probatur, non subsistat,

E

F

12 *Verum anne tum sedisse Sanctum nostrum ratione alia probari etiam utcumque non potest? In ecclesiastico, quod inter supra laudata festorum ecclesie Salernitanæ officia propria hodie proponitur, S. Grammatii officio, Lectione VI sequentia de hoc Sancto nostro leguntur verba: Beatissimi Matthæi apostoli corporis adventum his verbis prædixit: « Non post multa tempora ecclesia Salernitana cœlestis thesauro decorabitur atque ad summum honoris apicem deducetur. » Fuisse id ipsum, quod hic memoratur, a Grammatio, et quidem jam morti proximo prædictum, a Musca in Sancti nostri elogio numero 1 huc transcripto, ab Ughello tom. 7 Italiæ sacræ in Epist. Salern., itemque a Mazza in urbis Salernitanæ Historia, anno 1681 vulgata, pariter assertitur. Ast quid inde ad*

Sanctus tamen ob hic memoratam,

AUCTORE
C. B.

ad rem nostram? S. Matthæi apostoli et Euangelistæ corpore anno 954, uti in Opere nostro ad XXI Septembris diem in Commentario, Sancti illius Actis præmisso, § v docuimus, e civitate Pestana Salernum fuit translatum. Quod si itaque de S. Matthæi corpore, Salernum translato, intelligenda sit dicta S. Grammatii prædictio, hæcque vere abs hoc Sancto nostro, morti jam proximo, fuerit prolata, necessarium, ut apparet, erit, ut hæc non multa tempora ante corporis S. Matthæi Salernum translationem seu annum, quo hæc e jam dictis facta, 954 ac proin vel sec. x inchoato vel haud multo citius accidisse statuatur.

etsi forte aliter quam velint, intelligendam Grammatioque haud attribuentur,

13 Verum, cum Grammatius haud expresse, contra ac in ejus elogio Ferrarius, Muscæ verbis perperam mulatis, hodie insinuat, Salernitanam ecclesiam S. Matthæi corpore decorandam, prænuntiarit, merito sane, ane de hoc Salernum translato recte intellecta postea fuerit ac porro debeat intelligi Sancti nostri, de qua hic loquimur, prædictio, revocari potest in dubium. Quid si enim, cum obscuriori modo, quæ futura prænuntiat, explicari plerumque soleant, per cælestem thesaurum, quo ecclesiam Salernitanam decorandam Grammatius prædixerit, intellectus fuerit Gaudiosus, præclare gestis, sanctitate et miraculis plane eximius episcopus, quid haud longo admodum post Grammatii obitum tempore Salernitanis ad gubernandam eorum ecclesiam cælesti munere fuerit concessus? Adhæc cum ista Grammatio attributa prædictio primitus ex ecclesiæ Salernitanæ Breviario, uti e supra dictis nemo non facile colliget, sit hausta, nec particularium ecclesiarum Breviaria fidem integram in iis, quæ narrant, ubique mereantur, merito pariter, an prædictio

illa vere a Grammatio fuerit prolata, revocari D potest in dubium, maxime cum supra assignatus, quem Musca in sex antiquis sanctitate illustribus ecclesiæ Salernitanæ episcopis recensendis est secutus nosque e jam dictis amplectimur, ordo exposcat, ut Grammatius, qui hosce inter ante Gaudiosum, certo ante annum 800, uti e supra dictis pronum est eruere, vita functum, recensetur, vitam hanc mortalem cum immortalitate eundem unum 800 certeque adeo ante seculum IX et X, contra ac memorata prædictio, si locum umquam habuit ac, ut plerique volunt, debet intelligi, exigere e jam supra dictis videtur, commutasse credatur.

14 Attamen cum subinde veluti brevi futura, quæ non nisi diu post accidere, a Sanctis fuerint prædicta, ac proin, de qua hic agimus, S. Grammatii prædictio haud esset, etsi etiam, ut passim adstruitur, de corporis S. Matthæi Salernum translatione foret intelligenda, nec hæc prius quam cum ducenti circiter, postquam prænuntiata fuisset, anni essent elapsi, fuisset peracta, a veritate dicenda aliena, hinc ego eam, quæ, quamvis e dictis certo haud debeat, haud inepte tamen potest de corporis S. Matthæi Salernum translatione exponi, haudquaquam ut certo falsam fictitaneve rejiciendam putans, Sancti nostri obitum, qui ob jam dicta nec in IX, nec in X sec. potest differri, ad VIII potius, quam ad aliud anterius seculum, ut is equidem tam parum, quam fieri possit, a Matthæi, quæ, quemadmodum dicta prædictio fert, haud admodum diu post S. Grammatii mortem acciderit, translatione removeatur, referendum existimo, etsi interim, ane vere tum Sanctus obierit, sit admodum, uti ex omnibus jam dictis nemo non colliget, incertum.

prædictionem ad VIII potius, quam ad aliud anterius seculum referendus videtur

DE S. GUMMARO CONFESSORE

LIRÆ IN BRABANTIA

J. B.

COMMENTARIUS PRÆVIUS

C

§ I. Theobaldi, S. Gumhari biographi, ætas : Acta ab illo conscripta : præcipua Sancti gesta paucis perstricta.

SEC. VIII RENES-
CENTE.
S. Gumhari,
cui Lira suam
debet originem,

Lira præclarum pariter et amœnum Brabantia, qua hæc Campiniam respicit, ad amnem Netham oppidum S. Gummaro, in cuius prædio condi seculo VIII cæpta est, non modo suam debet originem, sed et eam, ad quam paulatim excrevit, amplitudinem. Primum quidem hoc oppidum, teste Theobaldo, Sancti biographo, ex quo nimirum S. Gummarus, cæsis arboribus dumetisque, lætiores loco fecunditatem attulit, Nivesdonch, seu (quod idem valere arbitror) Nieuwdonck dictum fuit, deinde Ledo vel Ledi, quo posteriore nomine in divisione regni Lotharii, anno seculi IX septuagesimo facta, insignitum est, ac Carolo Calvo, Franciæ regi, uti et vicina Mechlinia, cessit; denique Lira, Belgice Lier, Respl-

lendis variis istorum nominum etymologiis, quibus parum ponderis momentique inest, supersedeo: non displicet tamen, si quis, vocem antiquam Ledi seu Ledo in hodiernam Lier migrasse, dixerit, ad eum modum, quo castrum Leda vel Ledi in Cenomanis dictum est vernacule Château-sur-Loir, uti ex Sirmondi in Goffridi abbatis Vindocinensis Epistolam XIV Annotatis Gottefridus Wendelinus de Natali legum Salicarum solo cap. XVI observat: asserenti porro Wendelino, Leodardos, Leudardos, Leudos, Leudiniam, Lidio, quorum in legibus Salicis abs illo editis frequens mentio fit, fuisse oppidum Liranum, adiacere calculum nequeo, quod leges Salicæ, quas Theodoricus, Francorum rex, auccit, Hildebertus correxit